

та бізнесу в Україні: Матеріали III Всеукраїнської науково-практичної онлайн-конференції (22 червня 2022 року, м. Дніпро). Дніпро: КЗВО «ДАНУ» ДОР», 2022. С. 293-295.

4. Нетреба М. Стартап як дипломний проект: від ідеї до практичного втілення. *Неперервна професійна освіта: теорія і практика (серія: Педагогічні науки)*. Випуск № 1 (62), 2020. С. 49-54.

5. Стандарт вищої освіти за спеціальністю 012 «Дошкільна освіта» для другого (магістерського) рівня вищої освіти. Затв. Наказом МОН України № 572 від 29.04.2020р. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vyshcha/standarty/2020/05/2020-zatverd-standart-012-m.pdf>.

УДК 378

Фунтікова О. О.

доктор пед. наук, професор кафедри дошкільної освіти

Щербакова К. Й.

кандидат педагогічних наук, професор кафедри дошкільної освіти

Макаренко Л. В.

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри дошкільної освіти

АСИСТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ ІНКЛЮЗИВНОГО СЕРЕДОВИЩА ЗАКЛАДУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ: ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД І ПРАКТИКА

Асистивні/Домоміжні технології (АТ) (Bryant, 2011; Cook, Hussey, 1995) мають довгий період свого розвитку. Початок використання перших елементарних допоміжних технологій відображає елементарну та фізичну примітивну підтримку людини, яка втратила ту чи іншу функцію (ходьба, біг, рух руки) у своєму житті. У 19 столітті отримали свій розвиток шрифт Брайля як метод читання та письма за допомогою дотику руки для людей зі сліпотою або частковим зором (1829), фонограф Едісона (1836) як допомога людям із втратою слуху. Починаючи з 20 століття у зарубіжних державах (США) відтворюється на законодавчому рівні нормативні акти, що суттєво змінюють соціальний стан людини з обмеженими можливостями.

Діючи нормативні акти більш чітко почали враховувати соціальні права на якісне життя, освіту та розвиток для людини з вадами. До таких законодавчо-нормативних документів має відношення: Закон про освіту для всіх дітей-інвалідів (1974), який пізніше став Законом про освіту осіб з обмеженими можливостями. Даний закон роз'яснює вимоги щодо забезпечення доступності послуг спеціальної освіти для дітей, які її потребують; надає гарантії, що рішення про послуги для дітей і учнів з обмеженими можливостями будуть справедливими та належними; встановлює відповідність вимог до управління та здійснення аудиту для спеціальної освіти [1].

Закон про технічну допомогу особам з обмеженими можливостями (Tech Act) (1988). Закон про допоміжні технології (АТА) (1998; 2004) мав вирішальне значення для підвищення доступності осіб з обмеженими можливостями до допоміжних технологічних пристроїв та послуг. Це привело до виробництва та попиту на створення та розвиток допоміжних технологій для відтворення життєвих

функцій організму людини. Суспільство починає системно займатися проблемою допоміжних технологій, про що свідчать закони. Яким чином розуміти сутність допоміжних технологій та які пристрої вважати, як складові допоміжних технологій? Спеціалісти дійшли висновку, що таким вважається предмет або частина обладнання, або системний продукт, який використовується для збільшення, підтримки або покращення функціоналу у людей з обмеженими можливостями. Послуги допоміжних технологій розглядаються як безпосередньо допомога дитині з особливими потребами у виборі, придбанні, налаштуванні, адаптації у використанні пристроїв допоміжних технологій. Технології як допоміжні спеціально розроблені або адаптовані для покращення життя людини. Пристрої допоміжних технологій (Ganschow, Philips, Schneider, 2001) можуть мати різний рівень технологічності, починаючи від низькотехнологічних і мати високий рівень технологічності, тобто високотехнологічні пристрої, програми, технологічні продукти та додатки. До низькотехнологічних допоміжних засобів має відношення, перш за все, неелектронні предмети: ручки для олівців, стрічки для підсвічування, адаптовані меблі для навчання та розвитку; до середньотехнологічних допоміжних засобів та предметів спеціалісти відносять елементарну електроніку яка потребує мінімальну підготовку помічника для її обслуговування, адаптовані клавіатури, електронні словники, магнітофонні або цифрові записуючі пристрої. Високотехнологічні допоміжні пристрої це мікрокомп'ютерні компоненти для зберігання та пошуку навчальної та розвивальної інформації. Високотехнологічні пристрої є дорогими та потребують постійного обслуговування та тривалого навчання (наприклад, програмне забезпечення для передбачення слів, розмовні калькулятори та слухові апарати та/або допоміжні пристрої для прослуховування. Вважається, що способи категоризації допоміжних технологій та їх описання будуть постійно змінюватися та мати ускладнення.

Доведено, що немовлята та діти дошкільного молодшого віку вчаться, взаємодіючи з людьми та предметами у відповідному середовищі. Вади, які обмежують здатність дитини до активної діяльності самостійно досліджувати навколишнє середовище, може спричинити затримку фізичного, когнітивного, комунікаційного, соціального/емоційного та адаптивного розвитку. Пристрої та адаптації допоміжних технологій (АТ) можуть забезпечити доступ до середовища для немовлят і дітей раннього віку з особливими потребами. Наприклад, адаптивна іграшка, або такий складний, як керований комп'ютером доповнювальний комунікаційний пристрій відіграють позитивну роль у житті дитини. Швидкий розвиток технологій, зокрема, допоміжних, підвищують очікування суспільства, що технології будуть основним компонентом раннього втручання у програму розвитку дітей віком до трьох років.

У США є багато шкіл зі спеціальними бібліотеками, де батьки можуть брати іграшки з перемикачами, комп'ютерне програмне забезпечення та інші пристрої. Відділи дитячого церебрального паралічу по всій країні дають батькам можливість випробувати різні пристрої, перш ніж прийняти рішення чи варто їх придбати. Так, наприклад, є два типи пристроїв АТ, які найчастіше використовуються немовлятами та дітьми раннього віку – перемикачі та підсилювальні пристрої, комунікаційні пристрої. Існує багато типів перемикачів, і їх використовують різними способами. Використовують перемикачі з іграшками на батарейках, щоб дати немовлятам можливість грати з ними. Наприклад, коли

немовля торкається іграшки, воно рухається. Перемикачі також використовують, щоб вимкати та вмикати предмети оточення.

Батьки, які мають дитину з особливими освітніми потребами допомагають спеціалісти, тобто мультидисциплінарна команда, яка може провести професійну оцінку АТ. Часто до складу цієї команди входить асистент – спеціаліст з технології, який має широке уявлення про різні види технологій, адаптовані іграшки, засоби навчання, комунікаційні пристрої та інше адаптоване обладнання. Яким чином технологія може бути використана в усіх сферах життя дитини для підтримки результатів розвитку. До проведення оцінювання, члени команди збирають інформацію про інтереси дитини, здібності та сімейні розпорядки для визначення типу пристрою АТ. Оцінюванню також підлягає середовище, де дитина проводить найбільший час свого життя, це може бути сімейний дім або заклад дошкільної освіти [2].

Після завершення оцінювання спеціаліст надає рекомендації до використання будь-які пристрої чи послуги, які допоможуть дитині досягти очікуваних результатів. Усі рекомендовані пристрої мають бути зручними для використання членами сім'ї. Важливою частиною оцінювання є зосередженість на сильних сторонах і здібностях дитини. Наприклад, якщо немовля з церебральним паралічем може ворушити лише лівою ногою, тоді можливість ворушити цією ногою вважається сильною стороною. Будь-який пристрій АТ має спиратися на цю силу. У цьому випадку перемикач можна розташувати так, щоб кожен раз, коли немовля ворушило ногою, грає музична скринька [3].

Отже, творчість та професіоналізм є обов'язковими умовами роботи спеціалістів у використанні АТ для дітей, які мають значні порушення, а педагоги, батьки та опікуни є великим ресурсом у допомозі дитині.

Література:

1. Romski, M., & Seivick, R. Augmentative communication and early intervention: Myths and realities. *Infants and Young Children*, 2005. 18(3). P. 174–185. doi:10.1097/00001163-200507000-00002
2. Stoner, J. B., Parette, H. P., Watts, E. H., Wojcik, B. W., & Fogal, T. Preschool teacher perceptions of assistive technology and professional development responses. *Education and Training in Developmental Disabilities*, 2008. 43(1). P. 77–91.
3. Wilcox, M., Guimond, A., Campbell, P., & Weintraub Moore, H. Assistive technology for infants and toddlers with disabilities: Provider perspectives regarding use, decision-making practices, and resources. *Topics in Early Childhood Special Education*, 2006. 26 (1). P. 33-50. doi:10.1177/0 2711214060260010401

УДК 373.2.015

Яйленко В. Ф.

старший викладач кафедри дошкільної освіти

ХУДОЖНЯ ПРАЦЯ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ЕСТЕТИЧНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Важливість проблеми формування естетичної компетенції дітей дошкільного віку полягає в тому, що естетичний розвиток є важливою складовою